

Liikenneturvallisuusstrategian ilmailun työryhmän ensimmäinen kokous

Osallistujat:

Maija Ahokas, LVM (puheenjohtaja)
Laura Kolinen, LVM
Maija Rekola, LVM
Eeva Asikainen, LVM
Juho Aittasalo, LVM
Heidi Mäntylä, LVM
Risto Saari, LVM
Esa Harju, Suomen moottorilentäjien liitto
Jani Hottola, Liikenne- ja viestintävirasto
Juha Silvennoinen, Suomen ilmailuliitto
Juha Valtonen, Liikenneturva
Juha-Pekka Pystynen, Finavia
Markku Roschier, RPAS Finland ry
Mika Sandström, Rajavartiolaitoksen esikunta
Tero Kelhämä, Puolustusvoimat
Tom Hättinen, ASN Finland

1. Tervetulosanat ja esittäytyminen

Puheenjohtaja Ahokas toivotti osallistujat tervetulleeksi. Työryhmän jäsenet esittäytyivät.

2. Strategiatyön esittely

Keskusteltiin strategiatyön valmistelusta käytännössä ja valmistelun aikataulusta. Liikenne- ja viestintäministeriöstä Rekola esitteli yleisesti strategiatyötä ja sen suunniteltua etenemistä ja tavoitteita sekä työryhmän roolia liikenneturvallisuusstrategian valmistelussa. Liikenneturvallisuusstrategian valmistelu pohjautuu hallitusohjelmakirjaukseen. Strategia valmistellaan vuosina 2020-2021 ja se laaditaan vuosille 2022-2026. Tavoitteena on, että strategia hyväksytään valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Strategia valmisteltaisiin pääosin työryhmissä. Ohjausryhmän tehtävänä on valmistelun ja toiminnan ohjaus sekä tavoitteiden ja vaikuttavuuden saavuttamisen seuranta. Työryhmien tehtävänä on valmistella ehdotus liikenne-turvallisuusstrategiaksi ja sitä toteuttavat toimenpide-ehdotukset.

Liikenne- ja viestintäministeriöstä Kolinen täsmensi Liikenneturvallisuusstrategiaan liittyvää ilmailun rajausta. Strategiassa on tarkoitus käsitellä miehittämättömän ilmailun sekä kevyen ilmailun turvallisuutta. Rajaus nähtiin tarpeelliseksi, sillä siviili-ilmailu on pitkälti kansainvälisesti säänneltyä ja strategiassa on tarkoitus keskittyä mahdollisuuksiin vaikuttaa turvallisuuden kehittämiseen kansallisella tasolla. Vaikka miehittämättömän ilmailu onkin ensi kesästä alkaen myös vahvasti EU-sääntelyn piirissä, koettiin tärkeäksi ottaa myös tämä ilmailun muoto osaksi liikenneturvallisuusstrategiaa sen ajankohtaisuuden vuoksi ja vuoropuhelun lisäämiseksi. Keskustelussa nousi esille, että strategiaa pidetään tärkeänä mahdollisuutena luoda miehittämättömän ilmailun yhteisiä pelisääntöjä. Rajauksen osalta kysyttiin, onko ilmatilan hallinta ja siihen kokonaisuutena liittyvänä myös sotilasilmailu rajattu strategian ulkopuolelle. Puheenjohtaja Ahokas tarkensi, että näin ei ole vaan sikäli kun käsitellään ilmatilan hallintaa osana strategiaa, myös sotilasilmailulla on siinä osansa. Rajauksen osalta todettiin lisäksi, että tarkoitus ei ole liikaa rajata työryhmän työskentelyä ja myös rajauksen ulkopuolelta voidaan käsitellä turvallisuuteen liittyviä asioita, jos työryhmä katsoo sen tarpeelliseksi strategian valmistelun kannalta.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	www.lvm.fi
	Eteläesplanadi 16	PL 31	029516001	etunimi.sukunimi@lvm.fi
	Helsinki	00023 Valtioneuvosto		kirjaamo@lvm.fi

Lisäksi tiedusteltiin, miten ilmailulaissa säännelty Suomen ilmailun turvallisuusohjelma huomioidaan tässä strategiatyössä. Tämän osalta todettiin, että nyt tehtävä Liikenneturvallisuusstrategia ja ilmailulain mukainen kansallinen ilmailun turvallisuusohjelma sovitetaan yhteen ja laaditaan vuorovaikutuksessa, jotta päällekkäistä työtä ei syntyisi. Keskustelussa sivuttiin myös muiden tahojen jo olemassa olevia selvityksiä ja hankkeita liittyen ilmailun turvallisuuteen. Puheenjohtaja Ahokas totesi, että vuorovaikutus ja koordinointi erilaisten hankkeiden välillä on tärkeää.

Lisäksi Ahokas painotti, että työryhmätyöskentelyssä tulisi huomioida liikennemuotojen yli meneviä turvallisuusnäkökohtia. Liikennemuotojen välillä on yhteisiä piirteitä, joita tulisi ennakkoluulottomasti miettiä ja tuoda esiin. Keskustelussa nousikin esiin veneilyn ja ilmailun tiettyjen piirteiden samankaltaisuus. Molemmissa tyypillistä on jakautuminen ammattimaiseen toimintaan, jolloin kuulutaan johonkin seuraan tai organisaatioon sekä harrastetoiminta, jossa ei kuuluta mihinkään seuraan. Todettiin myös, että ilmailun on yhteisöllistä toimintaa, johon nyt muutoksen tuo yksilökeskeinen miehittämätön ilmailu. Esimerkiksi perinteisessä ilmailussa merkittävä osa koulutuksesta tapahtuu perinteisellä ja vuorovaikutuksellisella koulutuksella henkilöltä henkilölle. Toisin on miehittämättömän ilmailun suhteen, jossa koulutus tapahtuu pitkälti verkossa.

3. Katsaus turvallisuuden nykytilaan

Liikenne- ja viestintäviraston edustaja Hottola esitteli ilmailun turvallisuuden nykytilaa kevyen ilmailun ja miehittämättömän ilmailun osalta. Esityksessä kerrottiin muun muassa onnettomuustilastoista. Sekä esityksen aikana, että sen jälkeen keskusteltiin vilkkaasti ilmailun turvallisuudesta. Keskustelussa nousi esille etenkin se, että muista maista, joissa turvallisuus on hyvällä tasolla tulisi ottaa mallia. Etenkin Isossa-Britanniassa turvallisuus on korkealla tasolla, mihin vaikuttaa paljolti käytössä olevien resurssien määrä. Turvallisuuspromootio ei kuitenkaan ole alan toimijoille kilpailun väline, vaan sitä halutaan jakaa avoimesti kaikille. Keskustelussa nostettiin lisäksi esiin ilmailussa perinteinen järjestäytynyt kerhotoiminta, jossa turvallisuuteen liittyvä tiedon välittäminen on tapahtunut ja kerhot ovat myös valvoneet omaa jäsenistöään. Miehittämättömässä ilmailussa on kuitenkin tapahtumassa muutos tässä suhteessa, sillä erityisesti droonien kauko-ohjaajat ovat tyypillisesti kerhojen ulkopuolisia henkilöitä. Tietoa turvallisuudesta ja osaamista tulisi kuitenkin jakaa etenkin näille organisaatiotoiminnan ulkopuolisille harrastelijoille, mutta tämä on koettu haasteelliseksi. Tiedonvaihto myös eri viranomaisten ja alan yritysten välillä on tärkeää ja sitä tulisi edistää. Todettiin, että haasteena on viestintäkanavien puuttuminen sekä sääntelyn/ohjeistuksen yleinen hyväksyntä. Keskusteluissa nostettiin esiin myös ilmailun eri toimijoiden ja tahojen suhde toisiinsa ja heidän toisiinsa kohdistuvat odotukset. Keskusteltiin lisäksi erityisesti miehittämättömän ilmailun osalta rangaistusten pelotevaikutuksesta turvallisuuden edistäjänä. Toisaalta todettiin, että sääntöjen tulee olla kohtuullisia ja oikeudenmukaisia.

Keskustelussa nousi esiin miehittämättömään ilmailuun liittyvät erityiskysymykset, kuten tulevat rekisteröintivaatimukset sekä havainnoinnin haasteet ilmatilassa. Tässä yhteydessä keskusteltiin lisäksi digitalisaatiosta ja esimerkiksi erilaisten laitteiden välisestä kommunikoinnista reaaliaikaisten paikka- ja aikatietojen osalta. Keskusteltiin lisäksi myös tulevasta U-Space -järjestelmästä. Keskustelussa nostettiin myös esiin kiitotieturvallisuus. Keskustelussa nousi esiin myös ilmastonmuutos. Ilmastonmuutoksen huomioiminen edellyttää myös ilmailussa siirtymistä sähköisiin ratkaisuihin ja siten digitaalisen ympäristön kehittämistä ja uusien teknologioiden kehittämistä sekä omaksumista. Keskusteluissa nostettiin lisäksi esiin ilmailuun liittyvien rikosasioiden käsitteleminen hajautetusti käräjäoikeuksissa sen sijaan, että asiat olisi keskitetty tiettyihin käräjäoikeuksiin.

4. Ensimmäinen teema

Liikenne- ja viestintäministeriöstä Kolinen esitteli ensimmäistä työryhmissä käsiteltävää teemaa: asenteet, osaaminen ja sosiaaliset tekijät. Teeman on tarkoitus ohjata työryhmien työskentelyä. Keskustelussa nousi esiin asenteet etenkin miehittämättömän ilmailua kohtaan. Keskustelussa tuotiin esiin, että miehittämättömät ilma-alukset mielletään usein leluiksi. Miehittämättömän ilmailun osalta huolena on yleisen turvallisuuden lisäksi myös niillä suoritettava kuvaaminen ja suhde yksityisyyden suojaan. Osaaminen on myös keskeinen käsiteltävä asia, sillä miehittämättömän ilmailun kauko-

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	www.lvm.fi
	Eteläesplanadi 16	PL 31	029516001	etunimi.sukunimi@lvm.fi
	Helsinki	00023 Valtioneuvosto		kirjaamo@lvm.fi

ohjaajat eivät välttämättä ole tietoisia siitä, mikä on kiellettyä toimintaa ja mikä ei tai missä laitetta saa ylipäättään käyttää. Todettiin kuitenkin, että liian rajoittava ja tiukka sääntely ei johda tarkoituksenmukaisiin ja tavoiteltuihin päämääriin. Salliva ja mahdollistava lainsäädäntö on parempi keino. Keskustelussa nousi esiin aiemminkin todettu seikka, että tietoa on paljon saatavilla, mutta sen kanavointiin liittyy vielä paljon ongelmia.

5. Seuraava kokous

Puheenjohtaja Ahokas kiitti kaikkia osallistujia aktiivisesta keskustelusta. Seuraava työryhmän kokous pidetään 11.03, klo 13-16 osoitteessa Eteläesplanadi 10.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--